

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande över promemoria "Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända" (Ds 2015:33)

Sveriges migrationspolitik är grundad på en rättssäker asylprocess baserad på internationella konventioner och juridiska riktlinjer. Konflikter runt om i världen leder till att många människor söker asyl och beviljas uppehållstillstånd i Sverige vilket innebär ett ökat behov av kommunmottagande. Antalet platser i de frivilliga överenskommelser som länsstyrelserna tecknat med landets kommuner har under de senaste åren ökat men på grund av det stora antal nyanlända flyktingar som kommer till Sverige så räcker dessa inte till för att möta nuvarande behov.

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar den översyn som regeringen aviserat vad gäller mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända där avsikten är att få ett mer långsiktigt hållbart och flexibelt system.

Länsstyrelsen instämmer med att dagens system saknar möjlighet att säkerställa att det möter behovet av ett tillräckligt mottagande samt att etableringsprocessen fördröjs och försvåras för nyanlända då kommuner inte tar emot enligt tecknade överenskommelser. I nuvarande mottagningsystem finns det kommuner som i sin planering av bostadsförsörjning inte i tillräcklig utsträckning har beaktat ansvaret för etablering och bosättning av nyanlända.

Länsstyrelsen i Stockholms län instämmer i huvudsak med promemorians förslag som innebär att kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända för bosättning oavsett om kommunen har träffat en överenskommelse om mottagande eller inte. Länsstyrelsen har följande synpunkter på promemorians innehåll.

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att om det ska vara möjligt för kommunerna att bygga upp den mottagandekapacitet som krävs kommer detta att behöva göras succesivt. Länsstyrelsen anser dock att i detta sammanhang bör även tillgången på bostäder beaktas, där de kommuner med en idag mycket ansträngd bostadsmarknad, bör ges rimlig tid för att komma i fatt med bostadsplanering för nyanlända.

Länsstyrelsen instämmer med förslaget att den nuvarande ordningen med frivilliga överenskommelser behålls. Det kommer dock att vara avgörande för hur principer för anvisning fastställs i kommande regelverk då detta kan komma att

Datum
2015-09-24

Beteckning
101-19367-2015

påverka möjligheten för staten att teckna frivilliga överenskommelser med kommunerna.

Länsstyrelsen instämmer även i promemorians bedömning gällande fastställande av läns- och kommunal. Den myndighet som fastställer läns- och kommunal bör vara Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att kommunal bör efter överenskommelser kunna omfördelas mellan kommuner inom länet. Det bör vara länsstyrelsen som träffar och omfördelar dessa platser i samverkan med kommunerna.

Avsnitt 4.2 Mottagandet av nyanlända är ojämnt fördelat

Länsstyrelsen kan konstatera att beskrivningen av ett ojämnt mottagande stämmer. När mottagandet inkluderar samtliga, även dem som bosatt sig på egen hand, är mottagandet ojämnt fördelat i landet.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att ta hänsyn till kommuner med hög inflyttning av självbosatta.

Avsnitt 4.3 Mottagandet av nyanlända är otillräckligt

Länsstyrelsen instämmer med att när anvisningsbara platser i de frivilliga överenskommelserna med landets kommuner inte motsvarar ett faktiskt behov eller då kommuner inte tar emot enligt tecknade överenskommelser, innebär detta att etableringsprocessen fördröjs och försvåras för de nyanlända som tvingas bli kvar i anläggningsboende eller då personer själva ordnar boende i kommuner som redan har ett högt mottagande av nyanlända.

Det är relativt många nyanlända som tackar nej till kommunanvisning vilket emellanåt medför svårigheter för kommunernas mottagningsplanering.

Länsstyrelsen anser att konsekvensen av detta bör utredas vidare.

Avsnitt 4.4 Erfarenheter från försök att öka mottagandet

Länsstyrelsen kan konstatera att de åtgärder som vidtagits de senaste åren, i syfte att stimulera kommunerna för att frivilligt öka mottagandet, inte fullt ut har fått den effekt som behövts för att klara behovet av mottagandet. Länsstyrelsen har följande kommentarer:

1. Åtgärden att starten av etableringstiden för personer på anläggningsboende som numera påbörjas först efter att den nyanlände är kommunmottagen, har visserligen inneburit att mottagningskommunen får full ersättning, detta medför dock att starten av etableringstiden fördröjs för individen.

Datum
2015-09-24

Beteckning
101-19367-2015

2. Den under år 2014 införda ekonomiska stimulans till kommunerna, som den prestationsbaserade ersättningen innebär, är svår att planera efter då den innebär att kommunerna ska konkurrera med varandra om mottagandet. Detta medför att även om en kommun ökar sitt mottagande ändå inte är garanterad ersättning. Länsstyrelsen anser att ersättningen bör ses över och ändras så att den blir mer planeringsbar för kommunerna.
3. Ersättningen som kommunen kan få för att täcka hyreskostnader i väntan på att en anvisad nyanländ ska flytta in har inte fått avsedd effekt. Denna ersättning behöver ses över och utvecklas ytterligare.

En beskrivning finns i promemorian av de positiva erfarenheterna från den utvidgade möjligheten att anvisa ensamkommande barn som infördes 1 januari 2014.

Länsstyrelsen instämmer med att mottagandet av ensamkommande barn har underlättats efter regeländringen, det är dock inte möjligt att jämföra detta med kommunernas mottagande av nyanlända invandrare då mottagningskriterierna delvis är annorlunda samt att vid kommunanvisning av ensamkommande barn kan barnet inte tacka nej till anvisningen.

Avsnitt 5.3 Anvisning

Länsstyrelsen instämmer med förslaget.

Tidsaspekten mellan anvisning och mottagning saknas, Länsstyrelsen anser att det bör specificeras antal dagar, vad gäller skyldigheten för kommunen att ta emot via anvisning.

Länsstyrelsen välkomnar även den översyn som regeringen aviserat vad gäller mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända där avsikten är att få ett mer långsiktigt hållbart och flexibelt system.

Avsnitt 5.6 Den kommunala självstyrelsen och proportionalitetsprincipen

Länsstyrelsen anser att vad gäller omfördelning av de anvisningsbara platserna som ska omfördelas mellan kommunerna, ska detta ske i samverkan med länsstyrelsen (se avsnitt 5.7.4).

Datum
2015-09-24

Beteckning
101-19367-2015

Avsnitt 5.7.1 Lagen kompletterar systemet med frivilliga överenskommelser

Länsstyrelsen instämmer med förslaget att den nuvarande ordningen med frivilliga överenskommelser behålls. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att det kommer att vara avgörande för hur principer för anvisning fastställs gällande såväl de frivilliga överenskommelserna som anvisningar utöver dessa. Det behöver därmed säkerställas att kommande regelverk ger länsstyrelserna tillräckliga förutsättningar för att ha möjlighet till framförhandling av frivilliga överenskommelser med kommunerna, i annat fall riskerar dessa överenskommelser att uppfattas som tvingande, vilket kan innebära att kommuner ej tecknar överenskommelse med staten.

Avsnitt 5.7.2 Fördelning genom läns- och kommunal

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att läns- och kommunal fastställs samtidigt. Länsstyrelsen anser dock att den myndighet som fastställer läns- och kommunal bör vara Länsstyrelsen i samverkan med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Länsstyrelsen har en bred dialog inom ett stort antal områden med kommuner inom det egna länet vilket medför att länsstyrelsen har god kännedom om kommuners befintliga resurser, möjligheter och förmåga vad gäller mottagande av nyanlända. Länsstyrelsen har även uppdraget att verka för beredskap och kapacitet för mottagande av nyanlända i kommunerna. Länsstyrelsens sammantagna uppdrag och ansvar i länet motiverar därmed att det bör vara länsstyrelserna som leder arbetet med framtagande av läns- och kommunal. Boverket bör även delta i arbetet med läns- och kommunal.

Länsstyrelserna bör även fortsättningsvis ansvara för fördelning på kommunnivå och för samordningsansvaret av de kommunvisa dialogerna.

Avsnitt 5.7.3 Prioriteringar av anvisningar

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att ska kommunerna ha möjlighet att bygga upp den mottagandekapacitet som krävs kommer detta att behöva göras succesivt. Länsstyrelsen anser att i detta sammanhang bör även tillgången på bostäder beaktas där de kommuner med en idag mycket ansträngd bostadsmarknad bör ges rimlig tid för att komma i fatt med bostadsplanering även för nyanlända.

Avsnitt 5.7.4 Överenskommelser om mottagande av nyanlända

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen avseende att träffa överenskommelser om anvisningsbara platser med kommuner inom länet.

Datum
2015-09-24

Beteckning
101-19367-2015

Länsstyrelsen instämmer även i bedömningen att kommunal bör efter överenskommelser kunna omfördelas mellan kommuner inom länet. Det bör vara länsstyrelsen i samverkan med kommunerna som träffar och omfördelar platser mellan kommuner inom länen.

Avsnitt 7.2 Ekonomiska konsekvenser för myndigheterna

Länsstyrelsen instämmer i den ekonomiska konsekvensen som redovisas för Länsstyrelserna samt att Länsstyrelsernas resurser bör ses över.

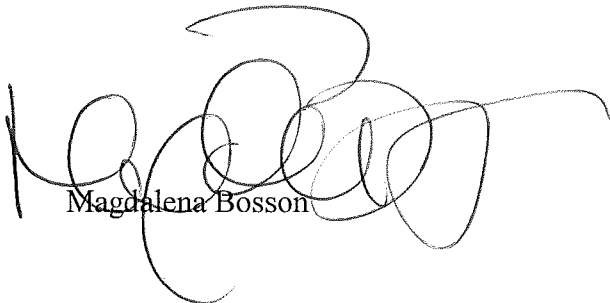
Avsnitt 7.3 Konsekvenser för kommunerna

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att kommunerna får full kostnadstäckning för hyreskostnader oavsett upplåtelseform, detta gäller även för bostäder där nyanlända tackat nej till bosättning.

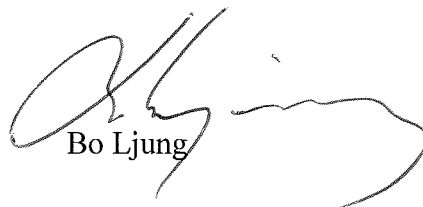
Länsstyrelsen instämmer även med behovet av att kommunersättningarna för flyktingmottagande eller andra typer av statsbidrag snarast bör ses över.

Länsstyrelsen anser att det är särskilt angeläget med en förstärkning av utvecklingsmedel i samband med reformens start då olika slags uppstarts- och omställningskostnader bedöms uppstå.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Magdalena Bosson. I den slutliga handläggningen har deltagit förvaltningsdirektör Åsa Ryding, tillväxtdirektör Karina Uddén samt utvecklingsledare Bo Ljung, föredragande.

Magdalena Bosson

Bo Ljung